

Дело C-504/19**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

2 юли 2019 г.

Запитваща юрисдикция:

Tribunal Supremo (Испания)

Дата на акта за преюдициално запитване:

25 юни 2019 г.

Жалбоподатели:

Banco de Portugal

Fondo de Resolución

Novo Banco, S.A.

Ответник:

VR

Предмет на главното производство

Жалби срещу решението на Audiencia Provincial (Окръжен съд, Испания), потвърждаващо решението на първа инстанция, с което Novo Banco е осъдена да върне на ищцата сумата, инвестирана в съответствие с договора, сключен между нея и Banco Espíritu Santo, S.A. Sucursal en España, с цел придобиване на преференциални акции на исландската институция Kaupthing Bank.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Следва да се определи дали основното право на ефективни правни средства за защита и принципът на правната сигурност, признати от правото на Съюза, допускат в рамките на предвидените в Директива 2001/24 мерки за оздравяване на кредитните институции изменение в правния режим,

установен с решение от август 2014 г. на португалските органи, което изменение е внесено a posteriori посредством решение от декември 2015 г., да се прилага с обратно действие по отношение на висящите съдебни производства, образувани преди приемането на последното решение.

Преюдициален въпрос

Съвместимо ли е с основното право на ефективни правни средства за защита по член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, с принципа на правовата държава по член 2 от Договора за Европейския съюз и с общия принцип на правната сигурност тълкуване на член 3, параграф 2 от Директива 2001/24/ЕО, съгласно което по висящите съдебни производства в други държави членки се признава действие, без допълнителни формалности, на решение на компетентния административен орган на държавата по произход, което изменя с обратно действие правната рамка, съществувала при образуването на производството, и което предполага невъзможност за изпълнение на съдебните решения, които не съответстват на това ново решение?

Релевантни разпоредби от правото на Съюза

Харта на основните права на Европейския съюз

Член 47, първа алинея.

Договор за Европейския съюз

Член 2.

Директива 2001/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 април 2001 година относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции

Член 3, параграф 2.

Релевантни разпоредби от националното право

Национално право на приемащата държава (Испания)

Ley 6/2005 sobre saneamiento y liquidación de las entidades de crédito (Закон 6/2005 относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции) от 22 април 2005 г., с който се транспонира Директива 2001/24.

Съгласно параграф 1 от член 19 („Действие и публикуване в Испания на приетите мерки за оздравяване и на откритите производства по ликвидация“):

„Когато по отношение на лицензирана в държава членка на Европейския съюз кредитна институция, която има поне един клон или предоставя услуги в Испания, е била приета мярка за оздравяване или е било открито производство по ликвидация, тази мярка или това производство произвежда пълно действие в Испания без допълнителни формалности, веднага щом това се случи в държавата членка, в която е приета мярката или е открито производството“.

Национално право на държавата по произход (Португалия)

Декрет-закон № 298/92 от 31 декември 1992 г. за приемане на Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (Общ режим за кредитните институции и финансовите дружества), член 145, с който се транспонира Директива 2001/24.

Решение на Banco de Portugal от 3 август 2014 г.

Решения на Banco de Portugal от 29 декември 2015 г.

Кратко представяне на фактите и на главното производство

- 1 Banco Espírito Santo, S.A. (наричана по-нататък „BES“) е португалска кредитна институция, която чрез клон извършва в Испания дейност, съответстваща на предмета ѝ на дейност.
- 2 На 10 януари 2008 г. г-жа VR сключва в офиса в Билбао на Banco Espírito Santo, S.A., Sucursal en España, договор за придобиване на привилегировани акции на исландската институция Kaupthing Bank, за което заплаща сума в размер на 166 021 EUR.
- 3 С оглед на тежката криза, засегнала BES, управителният съвет на Banco de Portugal приема определени „мерки за реструктуриране“ (както са назовани) посредством решение от 3 август 2014 г., изменено с друго решение от 11 август 2014 г. (наричано по-нататък „решението на Banco de Portugal от 3 август 2014 г.“), в съответствие с член 145-С и сл. от Общия режим за кредитните институции и финансовите дружества, приет с Декрет-закон № 298/92 от 31 декември 1992 г. и изменен с различни последващи актове.
- 4 В посоченото решение е предвидено създаването на „мостова банка“, Novo Banco, S.A. (наричана по-нататък „Novo Banco“), на която отчасти се прехвърля предприятието на BES, като новата институция придобива имуществените и неимуществените права и задължения на BES, описани в приложение 2 към решението. Когато клонът на BES в Испания става клон на Novo Banco, последната банка запазва правоотношението си с г-жа VR като последица от прехвърлянето на правата, и по-специално във връзка с депозита и управлението на спорните понастоящем ценни книжа, като Novo

Banco продължава да получава периодичните плащания, произтичащи от този договор.

- 5 През февруари 2015 г. г-жа VR предявява иск срещу Novo Banco, S.A., Sucursal en España, като моли да бъде призната за недействителна поради грешка поръчката за закупуване на привилегировани акции на Kaupthing Bank и Novo Banco да бъде осъдена да върне инвестираните 166 021 EUR, или при условията на евентуалност, въпросният договор да бъде развален поради неизпълнение от страна на банката на задълженията ѝ за полагане на грижа, за лоялност и за информиране и същата да бъде осъдена да заплати сумата от 166 021 EUR като обезщетение за претърпените вреди. Novo Banco оспорва иска, като твърди, че не е надлежният ответник, доколкото търсената отговорност е за задължения, които не са ѝ били прехвърлени съгласно решението на Banco de Portugal от 3 август 2014 г. В приложение 2 към това решение се предвижда цялостното прехвърляне към Novo Banco на вземанията на трети лица, включени в пасива на BES или представляващи неимуществени задължения на BES, с изключение на *„всякакви отговорности или непредвидени разходи, по-специално тези, произтичащи от измама или нарушение на регулаторни, наказателни или административни разпоредби или решения“*, които се приемат за *„изключени от прехвърлянето задължения“*.
- 6 С решение от 15 октомври 2015 г. Juzgado de Primera Instancia de Vitoria (Първоинстанционен съд Витория, Испания) уважава иска с мотива, че съгласно решението на Banco de Portugal от 3 август 2014 г. спорните задължения са били прехвърлени към Novo Banco. Той приема, че е налице грешка в предмета, тъй като ищцата, която е била на 68 години, когато е сключила договора, и която няма познания в областта на финансите, не е била информирана по подходящ начин от BES относно естеството на придобитите от нея преференциални акции и относно свързаните с тях рискове. Ето защо първоинстанционният съд приема договора за недействителен поради грешка и осъжда Novo Banco да върне на ищцата сумата от 166 021 EUR, платена от нея за преференциалните акции.
- 7 Novo Banco обжалва това решение, като отново изтъква, че не е надлежният ответник, тъй като задълженията, за които се търси отговорност, попадат в правната сфера на BES. На 26 януари 2016 г. Novo Banco представя пред съда две решения, приети от Banco de Portugal на 29 декември 2015 г. (наричани по-нататък *„решенията на Banco de Portugal от 29 декември 2015 г.“*), в които се уточнява, че към Novo Banco не преминават следните задължения:

„Всякакви задължения, гаранции, отговорности или непредвидени разходи, свързани с предлагането, посредничеството, процеса на продажба и разпространението на финансови инструменти, емитирани от която и да е институция [...]“.

- 8 Освен това в посочените решения е предвидено, че представляват задължения на BES, които не са били прехвърлени на Novo Banco, по-специално „всички обезщетения, свързани с неизпълнението на договори [...], сключени преди 3 август 2014 г.“, и „всички обезщетения и суми, дължими поради недействителността на сделки, извършени от BES в качеството ѝ на доставчик на финансови и инвестиционни услуги“, както и „всякаква отговорност, която е предмет на което и да е от производствата, описани в приложение I“, отнасящо се до редица съдебни производства в различни държави, включително образуваното по инициатива на г-жа VR.
- 9 Накрая, в посочените по-горе решения на Banco de Portugal от 29 декември 2015 г. се предвижда, че „доколкото някое имуществено или неимуществено право или задължение [...] е трябвало да остане в правната сфера на BES, но фактически е било прехвърлено на Novo Banco, с настоящото решение такива имуществени или неимуществени права или задължения се прехвърлят отново от Novo Banco на BES, считано от 3 август 2014 г.“.
- 10 Banco de Portugal оправдава тези изменения в решенията си с необходимостта да гарантира, в качеството си на публичен орган по реструктурирането, яснота при определянето на „обхвата на прехвърлянето“ и следователно ефикасност на приложената спрямо BES мярка за реструктуриране предвид различните произнасяния от съдилищата относно имуществените и неимуществените права и задължения, прехвърлени от BES на Novo Banco.
- 11 Audiencia Provincial (Окръжен съд) обаче отхвърля жалбата и потвърждава решението на първоинстанционния съд.
- 12 Срещу решението на Audiencia Provincial (Окръжен съд) Novo Banco подава извънредна жалба за процесуално нарушение и касационна жалба, които са приети за допустими от запитващата юрисдикция.

Основни доводи на страните в главното производство

- 13 Най-общо казано, жалбоподателите в касационното производство твърдят, че Novo Banco не е надлежният ответник, тъй като не са били прехвърлени нито съответното задължение, нито съответната отговорност на BES, и че при всички положения отговорността, която може да произтича от недействителността на договора относно преференциалните акции на Kaupthing Bank, остава в правната сфера на BES. В това отношение те посочват двете цитирани по-горе решения на Banco de Portugal от 29 декември 2015 г.
- 14 Жалбоподателите се позовават на правната норма, съгласно която решенията на компетентния административен орган в държавата по произход трябва да произвеждат действие „без допълнителни формалности“ в останалите държави членки, в подкрепа на твърдението си, че претенциите

срещу Novo Banco трябва да се разгледат не съгласно съществуващата правна рамка към момента на предявяване на иска, а съгласно измененията, въведени с решенията на Banco de Portugal от 29 декември 2015 г., които са приети след образуването на съдебното производство и след постановяването на решение на първа инстанция. Накрая, те твърдят, че при всички положения, ако Novo Banco бъде осъдена с окончателно решение, последното не би имало действие, тъй като съответните задължения са били прехвърлени обратно от Novo Banco на BES от компетентния административен орган на държавата по произход, въпреки наличието на висящо съдебно производство.

- 15 За да докаже интереса си да участва в производството, Fondo de Resolución, португалско юридическо лице на публичното право, което предоставя финансова подкрепа за прилагането на мерките за реструктуриране, приети от Banco de Portugal, посочва продажбата на 75 % от акционерния капитал на Novo Banco на инвестиционен фонд в рамките на сделка, започнала през януари 2016 г. В договора за продажба се цитират разпоредбите на трето решение, прието от Banco de Portugal на 29 декември 2015 г. (наричано по-нататък „решението за неутрализиране“), съгласно което Fondo de Resolución се задължава при определени условия да обезщети Novo Banco във връзка с постановените срещу тази банка съдебни решения относно задължения, които излизат извън обхвата на имуществото, определен в двете решения от 29 декември 2015 г. Освен това жалбоподателите молят да бъде отправено преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 16 Към датата, на която г-жа VR е предявила иска си срещу Novo Banco, създаването на този субект като „мостова банка“ и прехвърлянето към него на правата и задълженията на BES се уреждат от решението на Banco de Portugal от 3 август 2014 г., прието в съответствие с националното законодателство, транспониращо Директива 2001/24.
- 17 В решение № 678/2018 от 29 ноември 2018 г., постановено по сходно дело, запитващата юрисдикция вече е приела, че пасивите, свързани с отговорността за неизпълнение на договорни задължения, и по-специално на задълженията за информирание и консултиране в областта на инвестициите, са се прехвърлили от BES към Novo Banco, тъй като този вид отговорност не присъства сред изключенията, предвидени в решението на Banco de Portugal от 3 август 2014 г. Въсъщност запитващата юрисдикция приема, че обезщетението за неизпълнение на договора не представлява отговорност, произтичаща от измама или нарушение на регулаторни, наказателни или административни разпоредби или решения.
- 18 Що се отнася до решенията на Banco de Portugal от 29 декември 2015 г., запитващата юрисдикция счита, че е недопустимо административно

решение, прието след образуването на съдебно производство по даден спор, да може да измени предмета на спора, определен в началото на производството. Освен това член 10, параграф 2, буква д) от Директива 2001/24 предвижда, че правото на държавата членка по произход определя по-конкретно „последниците от производството по ликвидация за действията, предприети от отделни кредитори, с изключение на висящите съдебни производства съгласно член 32“. Въпреки това в разглеждания понастоящем спор жалбоподателите се позовават на решенията на Banco de Portugal от 29 декември 2015 г., в които, макар да се твърди, че те имат за цел да „разяснят“ решението на Banco de Portugal от 3 август 2014 г., всъщност се дава ново съдържание на последното с обратно действие, считано от датата на влизане в сила на това решение, както е видно от текста на посочените решения, цитиран в точка 7 по-горе.

- 19 Независимо че според Banco de Portugal и Fondo de Resolución мерките за реструктуриране, приети с решението на Banco de Portugal от 3 август 2014 г., представляват мерки за оздравяване, уредени в дял II от Директива 2001/24, а не производство по ликвидация съгласно дял III от нея — вж. решение от 19 юли 2016 г., Kotnik и др. (C-526/14, EU:C:2016:570, т. 111—114) — и следователно дял III от посочената директива не е приложим, този съд има съмнения относно съвместимостта с основните правила и общите принципи на правото на Съюза на произвеждането на действие в други държави членки, без допълнителни формалности, на решенията на Banco de Portugal от 29 декември 2015 г., както твърдят жалбоподателите.
- 20 Тези съмнения не се отнасят до възможността решение на компетентния публичен орган да има обратно действие — вж. решение от 24 октомври 2013 г., LBI (C-85/12, EU:C:2013:697) — нито до възможността определени задължения, първоначално прехвърлени на Novo Banco, впоследствие да бъдат прехвърлени обратно на BES.
- 21 Съмненията се отнасят до твърдението на жалбоподателите, че измененията в приложимия спрямо мерките за оздравяване правен режим трябва да бъдат да бъдат отчетени във висящите съдебни производства, образувани преди приемането на решенията на Banco de Portugal от 29 декември 2015 г. В тези производства се разглежда именно въпросът относно имуществото, което действително е било прехвърлено на Novo Banco, и относно следващата от това пасивна легитимация на тази банка в съответствие с действащия правен режим към момента на предявяване на иска.
- 22 Възприемането на доводите на жалбоподателите би имало за последица, че отхвърлящо претенциите им решение в настоящото производство на практика не би имало действие, тъй като задълженията, първоначално прехвърлени от BES на Novo Banco, са върнати обратно с посочените решения от 29 декември 2015 г.

- 23 Основното право на ефективни правни средства за защита е признато и в член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз и според запитващата юрисдикция е съмнително дали действието, което жалбоподателите приписват на решенията на Banco de Portugal от 29 декември 2015 г., е съвместимо с това право.
- 24 В решение от 15 октомври 1987 г., Neylens и др. (222/86, EU:C:1987:442, т. 15), Съдът приема, че когато става въпрос за гарантиране на ефективни правни средства за защита, на съответните лица следва да се признае възможността да преценят, познавайки в пълна степен релевантната обстановка, дали има смисъл да сезират компетентния съд. В настоящия случай г-жа VR е предявила иск срещу Novo Banco, търсейки отговорност за задължения, прехвърлени към тази банка съгласно решението на Banco de Portugal от 3 август 2014 г., като е понесла разходи в това отношение.
- 25 В решението си по дело Hornsby с/у Гърция от 19 март 1997 г. Европейският съд по правата на човека приема, че правото, признато в член 6, параграф 1 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, би било илюзорно, ако вътрешното право на договаряща държава позволява окончателно и задължително съдебно решение да не произведе действие и да не може да бъде изпълнено, а именно това би се случило, ако на решенията на Banco de Portugal от 29 декември 2015 г. се придаде твърдяното от жалбоподателите действие и ако се позволи на португалския административен орган да решава дали в дадено съдебно решение правилно е тълкуван „обхватът на прехвърлянето“, определен с решението на Banco de Portugal от 3 август 2014 г.
- 26 Накрая, налице са съмнения относно съвместимостта с принципа на правната сигурност на обстоятелството, че след като г-жа VR е предявила иск срещу Novo Banco като „мостова банка“, придобила част от имуществото на BES в съответствие с определената от съответните мерки за реструктуриране правна рамка, тъй като е считала, че е имало прехвърляне на отговорност към ответника, компетентният административен орган може да измени тази правна рамка и това да се отрази на въпросното съдебно производство, включително когато е постановено решение на първа инстанция, както и на обстоятелството, че може да се окаже невъзможно окончателно съдебно решение да бъде изпълнено.